

Kan en arbetsförmedling kräva att en sökande skall skriva på svenska? Även fråga om formuleringen av ett sådant krav

---

Anmälan

AA inkom, i egenskap av ombud för BB, med en anmälan mot handläggaren CC vid arbetsförmedlingen i Malmö, en enhet inom Länsarbetsnämnden i Skåne län. AA uppgav som bakgrund till anmälan i huvudsak följande. Arbetsförmedlingen i Malmö tillstyrkte BB:s ansökan om starta-eget-bidrag samt rekommenderade denne att vidta vissa åtgärder, vilket också skedde. Senare avslogs dock ansökan av arbetsförmedlingen. Med anledning av handläggningen yrkade BB skadestånd hos Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS), som avtog hans yrkande.

AA anförde i sin anmälan hos JO bl.a. att CC åsidosatt sin tjänsteplikt genom att inte tillkalla auktoriserad tolk för att förklara bl.a. ”kontraktiva frågor” för BB i samband med starta-eget-ärendet. AA gjorde vidare gällande att CC uttryckt sig på ett auktoritärt sätt i ett – icke signerat – brev den 9 maj 1997 till BB.

Till anmälan hade fogats brevet den 9 maj 1997 från CC, i vilket bl.a. följande anfördes.

Jag har emottagit ditt brev på engelska och tackar för detta men då vi befinner oss i Sverige måste jag be dig komma in med en motivering på svenska.

Utredning

Utredning och yttrande inforrades från Länsarbetsnämnden i Skåne län. I remissen angavs att yttrandet skulle avse främst utformningen av CC:s brev.

Länsarbetsnämnden anförde bl.a. följande.

Länsarbetsnämnden menar att utformningen av det personliga brevet till BB kunde varit mer professionell.

Om det finns behov av översättning av brev från arbetsförmedlingens kunder till svenska är det självklart att detta görs. Enligt Förvaltningslagen skall arbetsförmedlingen när så bedöms nödvändigt anlita auktoriserad tolkhjälp.

I föreliggande ärende gäller det en person som under ett flertal år (1:a daganteckning är från 1992-11-30) varit arbetssökande. Brevet som innehåller önskemålet om sökandens synpunkter på svenska avsändes för att kunna handlägga en överklagan.

Denna gällde ett avslag på Starta Eget där man under ärendets tidigare handläggning kunnat kommunicera på svenska.

Tidigare har BB varit intresserad av arbetsmarknadsutbildning inom restaurang och storhushåll. En förutsättning för att klara detta är att ha tillräckliga kunskaper i svenska eftersom utbildningsmaterialet är på svenska. Enligt länsarbetsnämndens bedömning är det inte orimligt att ställa krav på att kommunicera på svenska när man varit aktuell som arbetssökande flera år samt att man är intresserad och tror sig klara av en arbetsmarknadsutbildning som är på svenska.

AA uppgav i en kommentar till remissvaret bl.a. att BB avstått från arbetsmarknadsutbildningen inom restaurang och storhushåll just på grund av sina bristande kunskaper i svenska.

I beslut den 10 december 1999 anförde stf. JO Ekberg bl.a. följande.

Enligt 8 § förvaltningslagen (1986:223) bör en myndighet vid behov anlita tolk när den har att göra med någon som inte behärskar svenska eller som är allvarligt hörsel- eller talskadad. I förarbetena (prop. 1985/86:80 s. 27 f.) anføres att den som behöver tolk vid sina kontakter med myndigheterna bör få sådant bistånd i all rimlig utsträckning, samt att kostnaden för samhällets tolkservice måste stå i rimlig proportion till den betydelse som ärendet har för den enskilde. Det uttalas vidare att det självfallet ytterst får bero på en prövning av omständigheterna i det särskilda fallet, om behov av tolkhjälp skall anses föreligga.

I förvaltningslagen används begreppet tolk för att beteckna både den som tolkar muntligen från ett språk till ett annat och den som gör en skriftlig översättning av en handling. Bestämmelsen är därför tillämplig även när det är fråga om översättning av handlingar som ges in till en myndighet.

Som framgår ger lagstiftningen inte stöd vare sig för att en obligatorisk skyldighet att bistå med tolk skall anses föreligga för en myndighet eller för att myndigheten regelmässigt skall översätta alla inkommande handlingar på främmande språk. Om ett dylikt behov föreligger skall bedömas med hänsyn till samtliga omständigheter i ett ärende, som t.ex. ärendets mer eller mindre invecklade beskaffenhet och ärendets vikt för den enskilde.

Det skall alltså ske en prövning i det särskilda fallet när en fråga om tolkhjälp eller översättning aktualiseras hos en myndighet. CC har emellertid i sitt brev till BB hänvisat till att ”vi befinner oss i Sverige” som skäl för att inte acceptera hans skrivelse på engelska och låta översätta den. Med hänsyn till hur hon formulerat sig är det enligt min mening uppenbart att någon prövning av behovet av översättning inte gjorts. Det ankommer inte på mig, som inte heller har tillräckligt underlag, att uttala mig om hur en sådan bedömning borde ha utfallit.

Jag ställer mig också mycket kritisk till formuleringen i CC:s brev. Det åligger självfallet en befattningshavare vid en myndighet att bemöta en enskild på ett korrekt och hövligt sätt. Ironiska formuleringar – som jag närmast uppfattar det som – hör inte hemma i detta sammanhang. Jag noterar att länsarbetsnämnden synes dela min uppfattning om det olämpliga i uttrycks sättet i brevet.